

Aan
Van

Minister van BZK
CZW en DenB

nota

Nota - Beantwoording Kamervragen commissiedebat
verkiezingen 14 januari 2026 over geschilbeslechting in
het verkiezingsproces

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2026-0000054902

Datum
6 februari 2026

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met
D&B

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Tijdens het commissiedebat verkiezingen van 14 januari jl. zijn door de JA21-fractie en de VVD-fractie vragen gesteld over de op 5 december 2025 aan de TK gestuurde kabinetsreactie op de voorlichting van de RvS over geschilbeslechting in het verkiezingsproces. Tijdens het debat heeft u toegezegd de vragen per brief te beantwoorden.

Geadviseerd besluit

Instemmen met bijgaande brief en verzending aan de TK.

Kern

- De **JA21-fractie** is kritisch op de noodzaak van het traject en heeft principiële bezwaren tegen het wegnemen van het parlementair privilege (om zelf het laatste oordeel te hebben over geschillen). Concreet vraagt de fractie naar de toegevoegde waarde van de beoordeling van geschillen door een onafhankelijke instantie, of alle op het stembiljet aanwezige politieke groeperingen beroep kunnen instellen en vraagt of een alternatief denkbaar is waarmee onafhankelijke geschilbeslechting ook kan worden geborgd, namelijk door in het RvO van de TK vast te leggen dat opnieuw gekozen leden geen onderdeel kunnen uitmaken van de geloofsbrievencommissie.
- De **VVD-fractie** vraagt of het risico wordt gezien dat door het inbouwen van een beroepsprocedure de demissionaire periode langer duurt, en dat een laagdrempelige mogelijkheid om te procederen ertoe kan leiden dat het vertrouwen in het verkiezingsproces afneemt. Verder wordt gevraagd in hoeverre het nodig is ons stelsel aan de passen naar aanleiding van een uitspraak richting België, en of we niet de tijd moeten nemen te zoeken naar een stelsel dat beter past bij Nederland.
- In de brief wordt hier als volgt op gereageerd.
 - De regering heeft oog voor de geschetste risico's, bij de uitwerking is en wordt hier nadrukkelijk bij stilgestaan.
 - Er wordt ook vanuit nationaal perspectief aanleiding gezien het stelsel anders in te richten; (kortom,) de aanleiding is niet alleen gelegen in Europeesrechtelijke verplichtingen.
 - Het voorstel beoogt juist het vertrouwen in het verkiezingsproces verder te versterken. Stevigere verankering van de transparantie van de beoordeling van geschillen draagt hieraan bij. Nu is in veel gevallen niet herleidbaar hoe individuele bezwaren worden beoordeeld,

waardoor burgers geen terugkoppeling krijgen. Dit kan zorgen voor het gevoel dat bezwaren niet serieus worden genomen en dat komt het vertrouwen niet ten goede. Daarnaast draagt een procedure waarvan de objectiviteit buiten twijfel staat bij aan het vertrouwen. Aangezien parlamentsleden per definitie niet politiek neutraal zijn (zo heeft het EHRM eerder ook vastgesteld), verhoudt dit zich lastiger tot het huidige proces, waarin volksvertegenwoordigers zelf over geschillen beslissen. In het RvO regelen dat alleen niet opnieuw benoemde leden deel kunnen uitmaken van de geloofsbrievencommissie ondervangt dit niet. Hiervoor worden enkele redenen gegeven: ook zij zijn niet politiek neutraal, het uiteindelijke besluit wordt door het orgaan als geheel genomen, in theorie kan het zo zijn dat iedereen opnieuw wordt gekozen en tot slot sluit het RvO (welbewust) niet uit dat het kan voorkomen dat de Kamer in nieuwe samenstelling oordeelt over de geloofsbrieven (bv de situatie waarin de oude Kamer gelet op hun grondwettelijke zittingstermijn al aftreedt, terwijl door een omvangrijke hertelling of herstemming nog niet alle of zelfs geen enkel nieuw lid al is toegelaten).

- o Beroep tegen het besluit van het vertegenwoordigend orgaan staat open voor alle politieke groeperingen en alle kandidaten die op het stembiljet stonden, wel gelden er enkele eisen om te laagdrempelig beroep te voorkomen (het besluit moet de appellant rechtstreeks raken en gevolgen kunnen hebben voor de zeteltoedeling/-wijzing, duidelijke onderbouwing van causaal verband tussen (vermeende) onregelmatigheid en aangevoerde onjuistheid besluit).
- o De regering herkent de geuite zorgen ten aanzien van de langere termijnen (het kan voorkomen dat de nieuwe Kamer hierdoor pas later kan samenkomen) en de beperking hiervan is een belangrijk punt van aandacht in de uitwerking. Het ligt voor de hand om (voor zover mogelijk) aan te sluiten bij de bestaande korte beroepsprocedures uit de Kieswet, variërend van vier tot zes dagen en in veel gevallen uitspraak binnen enkele dagen.
- o De EHRM-uitspraak is dan wel gericht aan België, maar de hierin beschreven criteria geven uitleg aan het EVRM, en gelden dus ook voor Nederland. Naar aanleiding hiervan is niet overhaast gehandeld; na de uitspraak (uit 2020) is zorgvuldig de tijd genomen na te denken over een inrichting die passend is binnen het Nederlandse staats- en verkiezingsstelsel, en is ook de RvS hierover om voorlichting gevraagd. Verder is onderzocht hoe andere landen hiermee zijn omgegaan (België heeft nog geen uitgewerkt voorstel, wel is inspiratie geput uit een soortgelijke wijziging die Noorwegen recent heeft doorgevoerd, in nauw contact met de Venetië Commissie).

Onze referentie

2026-0000054902

Datum

4 februari 2026

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
-------------------	-------------	-------------------

1	Brief TK - Beantwoording Kamervragen commissiedebat verkiezingen 14 januari 2026	
---	--	--

Onze referentie
2026-0000054902

Datum
4 februari 2026